

Maar ik geloof niet, dat, hetzij Abraham, hetzij een ander, geloovig kan zijn aan een nieuwe, iets aan het reeds te voren gezegde toevoegende belofte, vóórdat die belofte ook GEZEED is. In elke (ingeval van aparte openbaring als aan de patriarchen) gegeven voorspellingsbelofte, moet men dan ook onderscheiden tusschen de voorspelling omtrent wat zeker en gewis gebeuren zal, onverschillig of men geloof, dan wel niet geloof, en de toezegging aan de door de belofte aangesproken individuen. Er is b.v. voorspeld, dat er altijd een kerk zal zijn. Voorspeld, dat dus tot het eind der dagen er geloovige ouders zullen zijn, wier kinderen, wier zaad God zijn zaad noemen mag. Beteekent dat nu ook, dat alle gedoopten zeker kinderen zullen krijgen? Dat hun kinderen niet zullen afvallen? Immers neen?

En nu het puntje, waar alles op vast zit: prof. Ridderbos zal, zolang hij van „inwendig-uitwendig” verbond, of van „specifiek-niet-specifiek” binnen het verbond spreekt, en nu ben ik geen tweede hatelijk, zijn leven lang kunnen zegen: maar ik, ik spreek toch ook van voorwaarden, en van elischen, wat dacht u wel?

We hebben ons daarvoor dan ook nooit doof gehouden. Integendeel, we hebben juist geklaagd, dat daarom zijn redeneering zóó vermoedend is (en het nu wel MOET zijn), dat men met de lectuur maar ophoudt.

Maar ik heb te maken, niet met den op dogmatisch terrein voor Kuyper, en desnoods dan tégen zijn toch nog lang niet uitgepraate en goed gereformeerde voormalige collega's tot den duren prijs van kerkcheuring toe vechten der Ridderbos, maar met den Ridderbos van 1944. Hij heeft ook toen — nog eens, het hangt met zijn standpunt samen — in-en-uit-geredeneerd. Conditie? In zekeren zin: neen. In zekeren zin: ja.

Maar als het erop aankwam, zei hij het zóó:

„Het specifieke van het verbond wordt door de Toelichting in iets anders gezocht”. „Wanneer dit andere nu 'onvoorwaardelijk' wordt genoemd (dat specifieke dus, K. S.), is de bedoeling hiervan duidelijk genoeg. In verbond en sacrament (let op, let op: verbond en sacrament, K. S.) zegt God (zegt God, hebt u het ooit Hem hooren zeggen in kerktaal?, K. S.) tot den uitverkorene of geloovige: Ik ben nu God voor eeuwig”. Waarop dan volgt: „Hier staat vast, dat de aangesprokene (let op: aangesprokene; wanneer?, waar?, op welke manier aangesproken?, K. S.) het heil zal ontvangen, ja in beginsel (hoe kan dat, K. S.) tegelijk met het Godswoord (tegelijk! wás hij nu al geloovig, of wérd hij het prompt op dat moment?) reeds ontvangen heeft, en dat dit niet meer afhankelijk is van eenige conditie. In dezen zin heeft de Toelichting (dat synodaal geworden stuk, dat overigens op dit punt grandioos mis is) gesproken van de onvoorwaardelijke heilsbelofte aan de uitverkorenen”. (Praeadv. 53).

Dat is dus het specifieke van het verbond volgens prof. Ridderbos.

Nu, als wij zeggen: het verbond is volgens prof. R. dit of dat, dan bedoelen wij: dat specifieke.

Wij prof. Ridderbos ons nu eens zeggen: die belofte van God aan Adam, aan Abraham, EN OOK

AAN JOZUA (Zach. 3), was die nu specifiek of niet?

Ik zeg dan: ja zeker.

En ik zeg ook: prof. Ridderbos, in zijn goelen tijd, sprak inzake Jozua van een conditie.

En ik wou niet graag, dat we gelooven moesten, dat Jozua, toen die geweldige belofte tot hem kwam, zoo'n beetje geleken heeft op dien man van D. E. C. onlangs: het specifieke, 't vleesch, dat eet ik op, en het niet specifieke (de graatjes, met condities), die gool ik weg.

Trouwens, prof. Ridderbos schreef, Kerkisch. 7, dat het verbond tot stand komt (!) doordat de Geest Gods de wet in ons binnenste schrijft, m.a.w. het hart vernieuwt. Dat is dan toch zeker ook het specifieke van het verbond? Het eenige dus, dat den verbondsnaam eigenlijk verdient? Maar dan staat het er wéér: het verbond komt tot stand daar, waar het beloofde goed, zooals het hier dan verengd wordt (ongelooflijk verengd) tot stand gekomen is, m.a.w. condities zijn in het eigenlijke verbond van de baan.

Conclusie: ik heb, naar beste weten, prof. Ridderbos goed weergegeven, gaf juiste voorlichting, herinnerde hem bovendien — wat voor zijn kerkgenooten, en voor de mijne, en mezelf, hard noodig is — aan de dagen van zijn kerkcheurende blinding, en geloof, dat zijn dogmatiek op dit punt hopeloos in de knoop zit.

Dat vind ik niet erg.

Maar erg is, dat hij heeft durven binden, en wegdoen, en nu nog klaagt, dat we hem niet van condities zagen spreken in den goeden tijd. Ik kan die belofte des Heeren aan Jozua uit Zach. 3 niet meer van „volle” waarde achten op het standpunt-prof. Ridderbos, als ze n.l. conditioneel is, in denzelfden zin, waarin de Ridderbos-van-1944 sprak van conditioneel. Ik geloof, dat hij in zijn goele dagen van die ellendige in-en-uit-redeneerdertij, dat fatale gevolg van een zich bindend-opleggend dogmatisme, nog zoo geen last had. Tenzij „in kiem”.

K. S.

*. Proceskosten studentencorps

Ook na ons „stopsein” kwam er nog een nieuwe bijdrage. Ditmaal van studenten voor studenten. De „vrijgemaakte” studenten te Groningen en Delft hebben f 33 gezonden voor de proceskosten. Ik geloof, dat ook deze gift bijzonder op prijs zal gesteld worden.

Hartelijk dank.

K. SCHILDER.

Er zijn nog een paar giften binnengekomen: f 10 door bemiddeling van Prof. Jager en f 10, mij overhandigd door amice Postma met de mededeeling: „opbrengst collecte, bij verloving Loppersum-Meppel”.

Onzen hartelijken dank, — dien Prof. Schilder reeds overbracht voor alle ontvangen steun — ook voor deze L. DOUW.

Quaestor h.t.

P.S. Mag ik er, namens den administrateur van den „Almanak-1950” — amice Z. G. v. Oene — op aandringen, dat zij, die een Almanak-1950 ontvingen en dezen nog niet betaalden, dit zoo spoedig mogelijk doen, door f 4.50 te storten op de girorekening (no. 125416) van den Quaestor van ons Corps, Broederweg 6, Kampen. Door dit te doen bespaart U ons moeite en kosten.

L. D.

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Verband en Verbond (III)

In de inleiding, die ik een vorig maal voor u mocht houden, werd reeds toegelicht, dat het alle aanbeveling verdient, het Gereformeerd Sociaal en Economisch Verband toegankelijk te stellen voor allen, die, hetzij zelf een maatschappelijke positie bekleeden, hetzij, zonder dat dit het geval is, actieve belangstelling aan den dag willen leggen voor de behandeling der vragen op sociaal en economisch gebied. Bij deze laatste categorie hebben wij speciaal het oog op wetenschappelijke werkers, waaronder ook onze kerkelijke hoogleeraren en heeren predikanten, alsook de studenten. In één der vergaderingen van het V.C. is dit punt nog speciaal aan de orde geweest. Algemeen vereenigde men zich daarbij in het oordeel, dat ook deze laatste groep als volwaardig lid zou kunnen toetreden en dat voor het lidmaatschap van het Verband, wat dat betreft de begrenzing zoo ruim diende te worden gesteld,

als zich verdraagt met reële belangstelling. In deze V.C.-vergadering werd ook nog besloten, aan u kenbaar te maken, dat het V.C. het wenschelijk achtte, zulks in overeenstemming met van verschillende kanten gegeven aanbevelingen in deze richting, dat, wanneer uwe vergadering straks in de middagbijeenkomst, naar verwacht wordt, zal overgaan tot het verkiezen van een bestuur, daarbij dan zooveel mogelijk rekening zal worden gehouden met een paritaire samenstelling wat betreft het aantal leden, die als werkgever of als werknemer (om dezen niet geheel juist onderscheiden, maar toch moeilijk door een beteren te vervangen en voor een ieder overigens wel begrijpelijken term te gebruiken) een maatschappelijke positie bekleeden.

De resultaten van het studiewerk van het Verband zullen zoowel in plaatselijk als regionaal en ook landelijk te beleggen vergaderingen aan de orde kunnen

komen. Naar wij meenen te weten, bestaat er in twee plaatsen, Berkel en Groningen, reeds zulk een onderling plaatselijk contact tusschen hen, die zich als lid voor het Verband hebben opgegeven. Dit voorbeeld moge ook elders navolging vinden.

Ter afsluiting van de toelichting op den opzet van ons Verband rest mij nog u verslag uit te brengen van de bespreking, die twee leden van het V.C. in opdracht daarvan hebben gevoerd met twee belangstellenden, die zich voor het Verband hadden aangemeld en van wie gebleken was, dat zij niet in kerkelijke eenheid leefden met de initiatiefnemers.

Zooals in de vorige vergadering van de zijde der initiatiefnemers reeds was opgemerkt en toen algemeen bijval had gevonden in de vergadering, werd het noodig geoordeeld, met het oog op het feit, dat de kerkelijke scheiding haar ontstaan had gevonden in het voltrekken van kerkelijke vonnissen, op grond van zeer zware, gestelde overtredingen, alsook door een buiten het verband plaatsen van een Gereformeerde kerk, waarbij een breuk in de ethische verhoudingen was ontstaan, dat, alvorens wij elkander, als leden van het Verband in volle rechten, zouden kunnen aanvaarden, op den gemeenschappelijk gestelden en aanvaarden grondslag, die ook impliceert de ongebroken beleving van de gemeenschap der heiligen, welke wij immers als onze roeping belijden, er vooraf diende te komen een opheldering ten aanzien van de positie over en weer, in de hoop, dat het mogelijk zou zijn, deze ethische verhoudingen op te heffen, en aldus den weg vrij te maken voor den arbeid, die gemeenschappelijk als noodzakelijk werd erkend.

Op 31 October 1950 had ten huize van den heer Jac. G. van Oord, die samen met ondergeteekende de commissie voor samenspreking van het V.C. vormde, een ontmoeting met de beide heeren plaats. In dit onderhoud, dat om 8 uur begon en tot het middernachtelijk uur duurde, stelden wij onze bezwaren aan de orde. Aan het eind van het gesprek verklaarden beide heeren, dat zij erkentelijk waren voor de correcte en vriendschappelijke wijze, waarop zij waren ontvangen en de besprekingen met hen waren gevoerd. Van onzen kant konden wij eveneens verklaren, dat, al waren zeer ernstige bezwaren door ons aan de orde gesteld, het ons verheugde, dat de discussie op zulk een waardige wijze kon worden gehouden. Aangezien, zooals in onze uitnodiging lag opgesloten, het initiatief aan onzen kant had berust, en wel bleek, dat de beide heeren niet hadden verwacht, dat hun zulke zaken zouden worden voorgehouden als door ons was gedaan, merkten wij van onze zijde nadrukkelijk op, dat het allerminst onze bedoeling was, een zekeren overmatigen druk op hen te leggen, of hen te overrompelen, zoodat wij overeenkwamen, dat, waar wij, zooals één der beide heeren het uitdrukte „hun veel te denken hadden gegeven”, zij beiden dit alles nog eens rustig zouden overdenken. Daarna zouden wij ten huize van één hunner elkander opnieuw ontmoeten. Op den datum, dien wij ons voor dit onderhoud hadden genoteerd, troffen wij op het opgegeven adres alléén één der beide heeren in diens woning aan. Het bleek, dat zij een anderen datum hadden genoteerd. Een kort gesprek volgde, waarbij wij vernamen, dat de beide heeren bezig waren aan de opstelling van een memorandum over de met ons beoogde samenwerking en over de wijze, waarop 't werk aangevat zou kunnen worden. Heengaande overlegden de heer Van Oord en ondergeteekende, dat de gedachte van zulk een schriftelijk stuk inderdaad een goed en nuttig ding zou kunnen zijn, opdat dit zoo noodig ook ons verslag aan Uwe vergadering zou kunnen vergemakkelijken en vereenvoudigen. Op grond van deze overwegingen stelden wij van onzen kant ook een brief op aan de beide Heeren, waarin nog eens een zakelijke samenvatting werd gegeven van die punten, welke in onze eerste bespreking aan de orde waren geweest. Deze brief werd vervolgens verzonden. Na vooraf nog een telegram te hebben ontvangen, om

waren om te opdracht in het het antwoord ing maken we an het Woord en „omstandig- ar wie er ook lfs geheel al- ewaagden van n zij spraken onmiddellijken een juist ge- ik soortgelijke ik zelf allang inmiddels een naar andere

had besloten ligen voor het ik geen „pro- k gaarne aan- ger, gelijk het dirigent heeft- ng bij de uit- worden gepraat e toen dadelijk ij onaanvaard-

baar was. Immers diende juist dit onderwerp de bespreking te beheerschen, zouden we niet met elkander en voor Gods aangezicht schuilevinkje spelen. De voorzitter van den kring was het daarin met me eens. Voor een gewijzigde uitnodiging kon echter niet meer worden gezorgd. Ik stelde hem toen voor individueel alle leden van den kring uit te noodigen tot een praat-avond met mij. Dat is gebeurd en een zevental kring-leden gaf aan de invitatie gehoor. Het bleek echter het oude liedje: bij doorpraten komen de echte synodocraten ook als zoodanig voor den dag, blijven staan voor wat hun synoden hebben misdaan, maar probeeren in Indië vooral aan de consequenties van deze synodale daden te ontkomen. Zij willen vrijgemaakten wel in hun kring accepteren, mits deze zich niet verzetten tegen hun syncretistisch streven. Men wil zich rust verschaffen door een algemeene taktiek van: zwijgen over netelige kwesties. Zoo werd immers ook als van God gewild parool uitgegeven: zwijg over de „Indische Kwestie, van Godswege zijn we geroepen geen uitspraak te doen”. Maar zulke „roepingen” bleken duidelijk genoeg gedictieerd door het eigen hart. Men is er wel in geslaagd door het opvolgen van deze „roepingen” de menschen bij elkaar te houden. Maar voor werkelijk profetischen arbeid had men daardoor zichzelf ontmand.

Zooals gezegd vormde de arbeid te Menado een on-

derbreking van dien te Makassar. De terugreis naar Makassar liep gevaar door zoodanige vertraging te worden getroffen, dat alle afspraken daar gemaakt niet zouden kunnen worden gehouden. We waren op den morgen van het vertrek weer bar vroeg present. Het was verschrikkelijk weer. Zelf mocht ik meereiden met den agent van de K.L.M. ter plaatse, die voor den goeden gang van zaken op het vliegveld verantwoordelijk is. In den stroomenden regen namen we den kilometers langen ongeplaveiden weg naar het eenvoudige stationsgebouw. Prompt om zeven uur hoorden we geronk van vliegtuigmotoren. De machine die ons naar Makassar zou vliegen was anderhalf uur te voren van het eilandje Morothai zijn dagschema begonnen af te werken. Boven het vliegveld van Menado ontbrak echter alle grondzicht boven een hoogte van honderd meter. En rondom het vliegveld verraaderlijke bergwanden. De radiomast was door atmosferische storingen onbetrouwbaar, en radar is er op een vliegveld in de buitengewesten al helemaal niet. Het toestel keerde dan ook terug naar zijn punt van uitgang: Morothai, en liet dat aan het vliegveld via de radio weten. Er was ook geen kijk op, dat het weer binnen enkele uren zou opknappen en aangezien het vliegtuig volgens zijn dagschema nog naar Batavia moest was de kans groot, dat de tocht vier en twintig uur zou worden uitgesteld. Inderdaad kondigde de

stationchef ons dit aan, en we keerden na enkele uren terug, den langen weg af naar Menado. Onderweg hadden we elkaar al op zitten warmen: je zult beleven, dat we in Menado weer bericht hebben, dat de tocht tóch doorgaat.

Voor alle zekerheid gingen we dan ook maar mee naar het kantoor van de K.L.M., en jawel hoor: er werd ons prompt gemeld, dat het vliegtuig uit Morothai zoo juist was geland (het was inmiddels half elf geworden). Dus maar weer terug naar het vliegveld, en daar stond de machine al op zijn nieuwen last te wachten. Met vier uur vertraging stegen we eindelijk op, en na een reis door veel slecht weer kwamen we behouden te Makassar aan. Toen was ook het einde van de verstrooidereis in 't zicht. Op 15 Maart werd het vliegtuig beklommen, dat mij na een voorspoedige reis 's avonds om half zeven weer te Batavia op den beganen grond afleverde. Afgehaald door vrouw en kinderen en door luitenant van Bolhuis, die voor vervoer had gezorgd, keerde ik na een afwezigheid van ruim zes weken weer in den kring van gezin en gemeente terug. Ik was heel wat ambtelijke en andere ervaringen rijker geworden.

J. P. v. d. STOEL Jr.

ons van het overeengekomen bezoek af te houden, ontvingen wij tot onze teleurstelling en verwondering spoedig daarop van één der beide heeren namens beiden een kort briefje, waarin men zonder meer constateerde, dat door ons de basis voor samenwerking was versmald, waarbij men ons eveneens zonder nadere argumentatie kortweg beschuldigde van een zwart-wit-schema met den eraan toegevoegden wensch, dat God ons daarvan zou mogen verlossen. Dat was alles. Na dit schrijven vooraf formeel voor ontvangst te hebben bevestigd, werd in de eerstvolgende vergadering van het V.C. een concept-schrijven besproken en vastgesteld. Na verzending daarvan hebben wij van de beide heeren niets meer vernomen¹⁾. P. GROEN.

1) Op 2 Maart j.l. kwam bij schrijver dezen een brief van één hunner namens beiden alsnog binnen, waarin tot uitdrukking komt, de wensch tot contact met ons, waarbij men evenwel tevens doet blijken, liever niet op de door ons aan de orde gestelde zaken in te gaan en deze als een betreurd loop der dingen meent te moeten aanvaarden. Dit schrijven komt in de e.v. bestuursvergadering van het Verband aan de orde. G.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 34

Vuur, water, was

Amice,

Laat me deze week mogen beginnen met een paar foutjes te corrigeren, die in een klein aantal nummers van verleden week voorkomen. In mijn voorgaanden brief, bl. 191, kolom 1, regel 6 v.o. stond: schoen. Je moet lezen: scheen. Over dien „schoen“ mocht de schoenmaker praten, niet over de scheen (van Venus); daar hebben schoenmakers qualitate qua geen verstand van, vond Apelles. En in kolom 2, regel 11 (van den brief) v.o. staat: leest. Lees weder: scheen.

Ziezo; nu kunnen we beginnen. Verleden week heb ik een aardig versje uit Vondel's „Den Gulden Winckel“ voor je overgeschreven. Toen ik het opzocht, bladerde ik die collectie van plaatjes-met-paartjes op mijn gemak nog weer eens door. En ik kwam weer tot dat plaatje op bl. 279 van de editie-Sijthoff. Ik wou, dat ik je hier bij me had, dan kon je mee-kijken. Je ziet een (blijkbaar) perzisch tempel-interieur. Op den voorgrond een prachtig altaar. Daarop de resten van een brandend vuur. Boven het altaar geen rook, maar een geweldig wolk van stoom, en nog eens stoom; een locomotief produceert vast niet minder, als de stoomklep opengaat. Je snapt het al: er moet dus water op dat brandende vuur geworpen zijn.

Nu, dat is ook zoo. Voor het altaar staat een ietwat potserlijk afgodsbeeld. Stevige beenen, een enorme romp, en een buiten alle proporties kleingehouden hoofd. Of de teekenaar daar een bedoeling mee gehad heeft, weet ik niet. Het is hem blijkbaar om dien romp begonnen; die romp, die romp.

Want aan den voorkant zie je in den romp een flinke portie gaatjes. En uit elk gaatje schiet in ronde boog een ferme waterstraal. Elk straaltje komt precies op het vuur terecht. Vandaar die stoom, die heel het tempelhuis vervult en de aanwezigen met verbijstering slaat. Een stoom-cursus in moraal, om zoo te zeggen. Welke moraal? Dat zal Vondel je wel vertellen. Boven het plaatje staat al vast je Kort-Begrip-lexje te lezen:

Van 't Water en van 't Vuur een kluchtige verhalingsh,
Waer uyt wy naect verstaen der Heyd'nen blinde dwaling.

En onder het plaatje een spreuk uit het (apokriefe) Boek der Wijsheid:

Sapient. 13.

Gantsch ydel is den Mensche, en blind gelijk een Rotz,
In welke niet en is de Kennis onzes Gods.

Dat zal wel dezelfde tekst zijn, als dien de roomsche Canisius-bijbel aldus vertaalt:

Want grote dwazen zijn alle mensen, die God niet kennen:
Die niet, door de zichtbare goederen heen, Hem vermogen te zien.
(Wijsheid 13:1).

Maar nu weet je nog niet, hoe dat afgodsbeeld vóór dat met vuur gevulde altaar er toe komen kon, dat water uit al die openingen in zijn romp te spuiten? Lees maar eens verder:

Het Vuur by den Persiers (als die niet beter wisten)
Als God wert hoogh geëert. Het welck met grooter listen
Van eenen Priester wert zeer aardighlyck bespot:
Want hy met Water-vocht gevult heeft eenen pot
Die al vol gaetkens was, gestopt met Wasch te zamen.¹⁾
En maecten hem een hoofd zeer aerdygh nae 't betamen.
Den Afgod zoo hy was (ziet dat ghy niet en lacht)
Heeft hy voort heete vuur zeer kluchtigh voortgebracht,
Het Wasch²⁾ versmolt terstond, het Water sprongh daer
henen.

En bluschten zoo geheel den God des Vuurs met eenen.
Dies werd de water-kruyck (o wonderlyck bestier!)
Voortsien by den Persiers gedert in plaets van 't vuur.
't Gaet zoo noch hedensdaeghs, wanneer wy daer op
mercken.
Elck een die houdt vast³⁾ noch altijd met den stercken.

Je hebt het nu wel begrepen: die „romp“ was niets anders dan een doodgewone pot met gaatjes. Die kleine kop en die stevige beenen waren er maar bij gefabriceerd. Vandaar die vreemde proporties, zullen we maar denken.

1) D.w.z. dichtgestopt met was.

2) Was.

3) Vast = bijna.

Ik heb wel eens meer aan dat mooie plaatje moeten denken. En deze week wel zeer bijzonder. Ik las vanmorgen in „De Weeker“ nl. een aardig verhaaltje. Je mag het heelemaal lezen:

„Het volgende stond te lezen in het kerkeraads verslag van de Christ. Kerk van Deventer, zooals dit voorkomt in „de Kerkklok“, Orgaan van de Classis Apeldoorn der Chr. Ger. Kerken, van 16 Febr.

„Er werd een uitnodiging van de Ned. Herv. kerkeraad ontvangen om ons te doen vertegenwoordigen bij het afscheid van ds Los op 7 Jan. j.l. Sedert jaren staat de kerkeraad op het standpunt, dat we aan zulk een verzoek alleen gevolg kunnen geven, wanneer 't predikanten van beslist rechtzinnige belijdenis betreft. Omdat de vertrekkende pred. VRIJZINNIG is, werd aan de kerkeraad der Herv. Gem. geschreven, dat we deze uitnodiging niet konden aanvaarden. DE HERV. KERKERAAD HEEFT DAAROP GEANTWOORD, DAT HIJ NIET KAN TOESTAAN, DAT VAN BUITENAF EEN OORDEEL WORDT UITGESPROKEN OVER DE BELIDENIS VAN EEN HERV. PRED. ZOODOENDE ZOU HET MOEZAAM POGEN VAN DE HERV. KERK OM EEN EENHEID TE WORDEN ONZERZIJD WORDEN DOORKRUIST. De conclusie van het schrijven was, dat wij geen uitnodiging meer zullen ontvangen tot bijwoning van afscheid of intree van enig Hervormd predikant. De kerkeraad constateerde, dat dit de logische consequentie is van de huidige Hervormde situatie. Wij moeten de Herv. Kerk nemen in haar geheel of haar niet nemen. Zij wil zich niet meer in richtingen laten verknippen. 't Is ons niet mogelijk de Herv. Kerk hierin ter wille te zijn.”

Tot zoover het verhaal van De Weeker.

Nu is het me dezen keer niet begonnen om een debat over de vraag, of een hervormd predikant wel rechtzinnig wezen kan in betrekking tot de belijdenis aangaande de

WIJ ZIJN ALS VLINDERS.

Wij zijn als vlinders in den tuin van Uw vermogen,
en speuren zoete geuren waar Uw bloemen staan.
Wij zijn de vlinders van Uw nectar en de oogen
verlustigen zich keurend in Uw kleurenbaan.

Zoo kon het zijn! Maar ach, wij waren niet als
[vlinders
tevreden met zoetheid van Uw goedheid, Heer.
Wij gingen eigen weg en waren grage vinders
in vreemden tuin... en vonden toen geen honing
[meer.

Geen honing in de kille, klatergouden kleuren,
geschikt door handen van den boozen hovenier...
Maar als Uw storm ons tegenkomt en wij weer
[treuren

om eigen schuld aan d'oever van Uw grensruiter.

gaat het verlangen naar Uw zult're tuinen open,
en onze vleugels sidd'ns van de nieuwe kracht,
die Gij ontleedt, en ons den weg terug doet loopen
naar 't blijde land waar Gij ons blijvend
[tegenlacht.

Dan zweven wij Uw goede gaarde zingend binnen,
en schouwen onze oogen in het lichtste licht.
Dan gaan wij onvermoeid de zoetste honing winnen
in nieuwe hoven door Uw handen opgericht.

J. L. J.

kerk. Ik interesseer me om andere redenen voor het berichtje. Dat vertoornde antwoord van den hervormden kerkeraad, daár zit wat in. Van buiten af mag je niet een oordeel uitspreken over de BELIDENIS van een Hervormd predikant. Allemaal dus krijgen het parool: mondje toe: er gaat een hervormde dominee voorbij, en die kan alleen van binnen uit beoordeeld worden. Door „de Kerk“.

Prof. Gerritson zei onlangs nuchter: als ze tegenwoordig spreken van „de Kerk“, lees dan maar: de clerus. Dat hebben ze hem nog al kwalijk genomen. Maar heeft hij geen gelijk?

Even doordenken.

Een hervormde dominee preekt. De kansel is publiek. Je mag er allemaal binnenloopen. Eigenlijk — zegt iedere kerk — móest heel de stad, heel het dorp onder zijn kansel zich zetten. De man houdt dus een openbare preek. Over den bijbel, meest verspreide boek. Terwijl naast hem de confesie ligt, door Guido de Bray over een kasteelmuur geworpen, destijds, opdat de roomsche buitenwacht, met name de overheid, over dat publieke stuk een oordeel zou kunnen uitspreken. Dat staat trouwens in die prachtige voorrede van de Belijdenis: ieder mag en moet nu oordeelen over ons naar die belijdenis.

Nu, en dus preekt een hervormde dominee. Maar als je soms oordeelt — wat ieder kan, als hij maar wil — dat hij van de belijdenis afwijkt, dan mag je dat oordeel niet uitspreken. Tenminste niet als je „van buiten af“ komt. Er gaat een hervormde dominee voorbij: contineer omnes: allemaal mondje toe. Moet er een oordeel over zoo'n man geveeld worden, dan mag alleen „de Kerk“ het doen. Lees maar: de clerus.

En wij buitenstaanders, wat moeten wij doen, indien de clerus eens wat zegt? Zijn wij dan allemaal verplicht, dat clericale oordeel na te spreken? Omdat „de Kerk“ het zei? Over zooveel jaar, als de beroemde Leertucht uit de meer dan zeventigjarige ballingschap is uitgeleid (neem het eens éven aan)? Na een behoorlijk moratorium voor 't acclimatiseeren? Als 't zoo moet, dat je allemaal je oordeel over de preeken, de artikelen, de speeches, de boekjes van een hervormde dominee moet opschorten tot de clerus heeft gesproken, dan wil die clerus over ons allemaal de baas spelen. — We hangen allemaal zoo niet aan zijn lippen, dan toch ervan af.

Ik begrijp het goed, geloof ik. Ik mag dus — want ook ik ben buitenstaander — niet meer zeggen: die en die

hervormde dominee of professor is barthiaan, d.w.z. erger dan vrijzinnig. Geen wonder, dat zij van een goelen kennis van ma, die het toch deed, schreven: hij is gek geworden. De wijsheid is: op den clerus wachten.

Maar je mag óók weer niet zeggen (als buitenstaander): die clerusleden, die zijn clericale.

Dat wordt me wat. Als je ooit met de Hervormde Kerk wil „samenspreken“ (veel „synodalen“ viassen op zoo'n samenspreking), dan moet je naar de rondetafel komen zonder oordeel. Stel dus ook geen vragen naar aanleiding van een bij je toch geboren voorloopig oordeel. Zwijg, en wees stil: de clerus gaat voorbij: mondje dicht. En beeld uw tijd. Die is de zijne.

Nog iets anders in het antwoord van den hervormden kerkeraad is me opgevallen. Als een ander het waagt, het mysterie eens hervormden dominees te rubriceren in een, hetzij met kerkelijken, hetzij met theologisch-filosofischen naam bekend staande groep, dan doorkruist hij — die ander, die buitenstaander — het moelzaam pogen van de „Kerk“ (lees: den clerus) om een eenheid te worden!

Nu zou ik — maar ik ben slecht buitenstaander — in mijn onnoozelheid zeggen (denk b.v. aan de synodocraten): wie een poging tot eenheid onderneemt, die moet beginnen met precies te zeggen waar het bij het begin van de eenwordingspogingen op staat. Hoe kun je één pogen te worden, als je niet eerst rondt: zegt: op die en die punten is de eenheid zoek? Iedereen, die serieus de eenheid wil, of op een samensprekings-ideetje, eenmaal opgeworpen zijnde, tenminste serieus antwoorden wil, moet beginnen met zulke vragen te stellen. En dus afspreken: laten we eerst eens goed vast-stellen, op welke punten we metterdaad verschillen. De ergste spóttér met een samensprekingsdenkbeeld is de man, die dát niet wil.

Maar de hervormde kerkeraad van Apeldoorn verklaart: meneer, als u het waagt een oordeel te hebben over ook maar één dergenen, die we op onze kansels laten spreken in het openbaar, dan kunnen we dat alleen maar verbliden. En u voortaan van alle convocaties uitsluiten.

Maar je zit een beetje te schuifelen op je stoel. Je wilt, geloof ik, zeggen: schei uit, dát snapt een kind; vertel me liever, wat je zooveel wou met dat afgodsbeeld, dat water en dat vuur, en dan die was. Dat is het eenige, wat een kind nog niet zoo dadelijk door heeft.

Goed.

Natuurlijk is het maar een beeld; en — alle vergelijking hinkt. Maar ik wou dit zeggen:

De Hervormden hebben de laatste jaren zich geweldig laten opschröven door een uit misbegrip van „kerkelijke en wereldlijke regeeringen“ mogelijk gemaakte conglomeratie van barthiaansche woordkunstenaars. Deze mannen konden zich — soms onbekend met de gereformeerde leer — met behulp van honderd gereformeerde termen voor elke tweehonderd anti-gereformeerde inhouden overal in de leiding dringen, omdat het gros van hun kerkvolk niet meer las, niet meer begreep. Ze hebben een nieuwe zoogenaamde kerkenordering op stapel gezet, en tegenwoordig wordt geprobeerd, met zoo weinig mogelijk gerucht het gevaarte, dat geen mensch echt lezen kan (als je zegt, wat er werkelijk in staat, dan zeggen ze: de man is gek) erdoor te krijgen. Velen denken, dat het de „kranke kerk“ geneest; maar het maakt de zaak alleen maar erger, omdat de leer-verschillen, die nu tenminste nog een naam hebben, dan heelemaal naamloos worden. Daarna zal de mythe van de eenheid der Hervormde Kerk te gereeder geloof vinden, en die mythe slaat dan weer de brug naar de mythische wereldeenheden: de „Kerk“ in de greep van de wereld-doorbraak: communistisch, indien het communisme slaagt. En anders wat anders, dat óók weer mis is.

In die nieuwe Orde heet het, dat de Kerk wil belijden in gemeenschap met de belijdenis der vaders.

't Klinkt kostelijk; heel wat menschen vliegen erin. Ze denken aan belijden in zakelijke overeenstemming met den letterlijk verstanen inhoud der belijdenis. Maar „in gemeenschap met de belijdenis“ is heel wat anders dan „in overeenstemming met de belijdenis“. Het betekent: je moet zoo iets hebben als het pathos, de warmte, de bezieling, den ernst, de spanning, het eerbiedige verwachten, zeg maar: HET VUUR, het vuur, het vuur van de vaders. Het vuur, dat is alles.

Nu wil men — om in de beelddespraak te blijven — dat vuur op het altaar leggen, en vóór dat altaar den goddes-vuurs rechtop zien staan. Daar staat straks die goddes-vuurs. Gebouwd met het aanwezige materiaal. Want als je eerst van het aanwezige materiaal een flinke portie overboord zou werpen, zeggende: daar kan ik geen opgericht liefdes-vuur-beeld van fabriceren, dan zouden de pogingen van de leiders, om de eenheid te bewaren, d.w.z. om ze allemaal mee te krijgen, en voor de mythe te winnen, „doorkruist“ worden. Men richt zijn beeld dus op, en maakt een romp van den pot van het aanwezige menschenmateriaal.

Nu zaten er in dien pot heel wat gaatjes. Die pot heeft al zooveel jaren dienst gedaan in de huishouding. Er kon altijd van alles en nog wat in. Wat dan? Het pathoslooze, goele man, het wáter. Belijdenis. Niet alleen jouw gereformeerde belijdenis, maar ook de remonstrantsche, de cartesiaansche, de spinosistische, hegeliaansche, de liberale, de ethische (zoo heette dat vroeger), de links-moderne, de rechts-moderne. Allemaal formule; lóér; intellectúele neerslag, cerebraal spul; en dát is niet in eere. Vuur-van-pathos is nu eenmaal vijand van water-van-begrip. Vuur (het belijden) is alles. Water (begripsmatige, wel-omschreven leer of belijdenis) is niets.

Maar die gaatjes, daar heeft men iets op gevonden. Niet de kerk, maar de Kerk, de Geleerden-Clerus, de barthiaansche. Ze zagen al die gaatjes wel in den pot, die romp moest worden, en ze begrepen: zetten we daár zóó maar een kop op, en een stel beenen er onder, zeggende: stá op uwe voeten, gij vuur-god der Naamlooze Paternale Passie, Gij Embleem van het Patrimoniale Pathos, o gij Belijdenislooze BelijdenNSSpannings-Volle, dan loopt dat intellectuele water eruit. Het loopt dan de spuigaten uit. Maar wij weten wat wij zullen doen. Carolus Magnus Basileensis, Karl Barth uit Basel (wij Baselen, en bazelen dus nooit meer) zal ons helpen: die heeft wás. Neem van zijn wás, strijk was over elke opening in den pot, stop alle gaatjes dicht; dan blijft het water in den pot, en al loopt het met de verschillen ook de spuigaten uit, ze loopen toch de spuigaten niet uit; de spuigaten zijn im-

mers geen

gespuid.
Vandaa-
zegt: wat
zoo maar
uit? Sche-
gij uw me-

Het is
Er zijn al
den laten
het water
den, en d

Maar
men te k
hoogtepu
thosbeel
thos van
met de K
hebben; e
van een o
wagen-op
van de w
koele wo
sche woo
doorbraak
gereforme
Het een
neer in h
is 't dood
de werkel
waren van
is het co
over het
„III 3“ d
Je moe
hervormd
ze zich va
die niet
ruimte om
het proces
es: het w
en filosof
de barthi
intellectua
lijk path
willen uit
dagogisch
eindigt he
de pot le
en voorts
belijden m
en ook g
Het is
eindelijk
grootste
vormde k
Met hu

Amice
Het oc
Rotterda
om het a
wat nad
van de h
is voor
eigen dw
nen. Voc
zienderoc
verzwakt
In die
den giro
die als s
den com
In wez
grondijn
de ellend
tie en de
Een ku
En er
„christen
ten van
Rousse
De me
woord de
De huz
van den
en een v
rijke bel
van onze
Van he
Robespier
wat hij z
Hij is
die vol g
en maats
maar dan
allerwege
en ellend
Hij blij
kleed aan
Hij wis
een mens
niet.

Om dit
Europa v
dan letter
Het be